

Näringsutskottets utlåtande 2020/21:NU28

Kommissionens meddelande om en översyn av handelspolitiken

Sammanfattning

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en översyn av handelspolitiken och föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Utskottet konstaterar att kommissionen i meddelandet har identifierat aktuella utmaningar för utformandet av EU:s handelspolitik och fokusområden med förslag till åtgärder. Utskottet instämmer med kommissionen att en öppen och hållbar handel är nyckeln till tillväxt, sysselsättning och välbefinnande. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att EU:s framtida handelspolitik försvarar en öppen- och regelbaserad världshandelsordning och efterlevnad av densamma, samt att unionen bidrar till att bekämpa den växande protektionismen globalt. Utskottet understryker även att en modernisering av WTO och dess funktionssätt är av yttersta vikt för en framgångsrik handelspolitik.

I utlåtandet finns sju motivreservationer (M, SD, V, KD, L).

Granskade dokument

Kommissionens meddelande Översyn av handelspolitiken – En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik (COM(2021) 66).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Ärendet och dess beredning4

Utskottets granskning5

 Kommissionens meddelande om en översyn av handelspolitiken5

Reservationer12

 1. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (M, KD)12

 2. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (SD)13

 3. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (V)13

 4. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (L)14

 5. Handel och hållbarhet, punkt 3 – motiveringen (M, KD)15

 6. Handel och hållbarhet, punkt 3 – motiveringen (SD)15

 7. Handel och hållbarhet, punkt 3 – motiveringen (V)16

Bilaga

Förteckning över granskade dokument18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande om kommissionens meddelande

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

2. EU:s bilaterala handelsrelationer

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Reservation 1 (M, KD) – motiveringen

Reservation 2 (SD) – motiveringen

Reservation 3 (V) – motiveringen

Reservation 4 (L) – motiveringen

3. Handel och hållbarhet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Reservation 5 (M, KD) – motiveringen

Reservation 6 (SD) – motiveringen

Reservation 7 (V) – motiveringen

Stockholm den 15 april 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjälmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjälmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Per Schöldberg (C), Lorena Delgado Varas (V), Amanda Palmstierna (MP) och Solange Olame Bayibsa (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kommissionen presenterade den 18 februari 2021 meddelandet Översyn av handelspolitiken – En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik. Talmannen beslutade den 19 mars 2021 efter samråd med gruppledarna i enlighet med 9 kap. 20 § riksdagsordningen att kommissionens meddelande om en översyn av handelspolitiken skulle hänvisas till näringsutskottet för granskning. Utskotten ska enligt 10 kap. 3 § andra stycket riksdagsordningen lämna utlåtanden till kammaren över de EU-dokument som har hänvisats till dem.

Den 25 mars 2021 överlämnade Regeringskansliet faktapromemoria 2020/21:66 med anledning av kommissionens meddelande. Utskottet överlade med statsrådet Anna Hallberg om regeringens ståndpunkt om kommissionens meddelande den 13 april 2021 (prot. 2020/21:22).

Utskottets granskning

Kommissionens meddelande om en översyn av handelspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Jämför motivreservation 1 (M, KD), 2 (SD), 3 (V), 4 (L), 5 (M, KD), 6 (SD) och 7 (V).

Kommissionens meddelande

Kommissionens mål är att nå samförstånd om en ny inriktning för EU:s handelspolitik, som ska möta ett antal olika nya globala utmaningar, och som tar hänsyn till erfarenheter som gjorts under coronakrisen. EU:s handelspolitik måste anpassas till vår tids utmaningar och att utforma en handelspolitik för 2030 års värld innebär enligt kommissionen att ta hänsyn till följande fem händelser:

- globaliseringen och den tekniska utvecklingen
- Kinas snabba uppgång
- accelererande klimatförändringar
- digitaliseringen
- de ekonomiska utsikterna för världen som helhet

Vidare framhåller kommissionen att ovan nämnda händelser måste beaktas när politiska val och beslut ska fattas avseende den framtida handelspolitiken om den ska återspegla den politiska ambitionen med ett starkare Europa i världen.

Kommissionen har identifierat följande tre viktigare målsättningar för handelspolitiken på medellång sikt:

- EU:s beredskap att bidra till den ekonomiska återhämtningen genom stöd för den gröna och digitala omställningen
- ett förnyat fokus på förstärkt multilateralism och reformerade globala handelsregler för att garantera att dessa är rättvisa och hållbara
- en mer bestämd hållning när det gäller att försvara EU:s intressen och värden, skydda EU:s ekonomi mot osunda handelsmetoder och garantera lika förutsättningar för alla

Arbetet för att nå dessa målsättningar kommer enligt kommissionen att kräva ett starkare engagemang med EU:s globala partner, bland annat USA. I meddelandet bekräftas också behovet av att återställa balansen i de ekonomiska förbindelserna med Kina och en förstärkning av EU:s partnerskap med grannländer och utvidgningsländer samt Afrika. Kommissionen nämner

dessutom behovet av att konsolidera EU:s partnerskap med nyckeltillväxtregioner i Asien och Stillahavsområdet samt Latinamerika.

Kommissionen lyfter fram sex områden att fokusera på för att nå ovan nämnda målsättningar. Till varje fokusområde nämner kommissionen ett antal huvudåtgärder som kommer att vidtas under nuvarande mandatperiod. Fokusområdena och huvudåtgärderna är följande.

1. Reform av Världshandelsorganisationen (WTO)

- Yrka på antagande av en första grupp med reformer av WTO
- Återupprätta en fullt fungerande WTO-tvistlösning

2. Stöd till den gröna omställningen och främjande av ansvarsfulla och hållbara värdekedjor

- Initiativ och åtgärder som främjar klimat- och hållbarhetshänsyn inom WTO.
- Verka för åtaganden från G20-partner om klimatneutralitet, stärka samarbetet beträffande andra aspekter av den gröna given och föreslå att iakttagande av Parisavtalet blir en väsentlig del i alla kommande avtal.
- Förbättra ett effektivt genomförande och verkställande av avsnitten om hållbar utveckling i handelsavtal genom förhandsgranskning under 2021 av 15-punktshandlingsplanen.¹
- Främja hållbara och ansvarsfulla värdekedjor genom ett förslag om obligatorisk tillbörlig aktsamhet.

3. Stöd till den digitala omställningen och till handeln med tjänster

- Verka för ett snabbt ingående av ett ambitiöst och heltäckande WTO-avtal om digital handel, med regler för dataflöden i full överensstämmelse med EU:s dataskyddsramverk, och bestämmelser om ett förbättrat konsumentförtroende som garanterar ett konsumentskydd på hög nivå.
- Utforska möjligheterna till ett närmare regleringssamarbete med likasinnade handelspartner i frågor som är relevanta för digital handel.

4. Förstärkning av EU:s lagstiftningsinflytande

- Förbättra regleringsdialogerna med likasinnade partner på områden som är strategiska för EU:s konkurrenskraft. Det kräver tidig identifiering av prioriterade områden för normsamarbete och en tätare dialog mellan EU och internationella standardorganisationer.
- Utveckla ett närmare transatlantiskt partnerskap för den gröna och den digitala omställningen av våra ekonomier, också genom handels- och teknikrådet mellan EU och USA.

5. Förstärkning av EU:s partnerskap med grannländer, utvidgningsländer och Afrika

¹ Den 27 februari 2018 presenterade kommissionen ett s.k. non-paper med en 15-punktshandlingsplan avseende handel och hållbar utveckling i EU:s frihandelsavtal. (https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf)

- Fördjupa handel och ekonomiska relationer till andra länder i Europa, såsom västra Balkan och länder som har ingått djupgående och omfattande frihandelsavtal med EU. Modernisera handels- och investeringsrelationerna till de länder i det södra grannskapet som är intresserade av att främja en närmare integration med Europeiska unionen.
 - Förstärka EU:s engagemang i afrikanska länder genom att:
 - a) förbättra den politiska dialogen och samarbete med Afrikanska unionen och dess medlemmar och ett smidigt genomförande av det kontinentala frihandelsområdet i Afrika
 - b) fördjupa och bredda befintliga handelsavtal med regionala ekonomiska samfund i Afrika och stärka deras hållbarhetsdimension.
 - c) utforska möjligheterna till förbättrade band och synergier mellan olika handelsöverenskommelser med länder i Afrika, t.ex. genom mer harmoniserade ursprungsregler för handel med EU
 - d) sträva efter hållbara investeringsavtal med Afrika och det södra grannskapet.
6. Förstärkning av EU:s inriktning på att genomföra och verkställa handelsavtal och säkerställa lika förutsättningar för alla.
- Sträva efter att konsolidera EU:s partnerskap med nyckeltillväxtregioner genom att skapa förutsättningar för att slutföra förhandlingar och ratificera utestående bilaterala avtal.
 - Fullt utnyttja den roll som den ansvariga för efterlevnaden av handelsbestämmelserna spelar för att maximera fördelarna hos framförhandlade resultat för företag, särskilt små och medelstora företag, och lantbrukare, och eliminera hinder som försämrar avtalens förmåga att ge utdelning, även i fråga om hållbar utveckling.
 - Ytterligare stärka EU:s verktyg för att hantera nya utmaningar och skydda företag och medborgare i EU mot illojala handelsmetoder, t.ex. genom att utarbeta ett instrument mot tvång. Dessutom kommer kommissionen att undersöka alternativ för en EU-strategi för exportkrediter.
 - Utveckla nya onlineverktyg till stöd för EU-företag, särskilt små och medelstora företag.

Regeringens faktapromemoria

Regeringen har med anledning av kommissionens meddelande överlämnat faktapromemorian 2020/21:FPM86 Meddelande om översyn av handelspolitiken – En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik. Av regeringens preliminära ståndpunkt som redovisas i promemorian framgår följande.

Regeringen välkomnar att EU-kommissionen har initierat en diskussion om den framtida inriktningen på EU:s handelspolitik. Regeringen välkomnar även den transparenta och inkluderande process som lett fram till publiceringen av meddelandet.

Den framtida inriktningen för EU:s handelspolitik bör bygga på en vision där handeln fortsätter vara en motor för hållbar tillväxt, sysselsättning och välbefinnande. För att stärka EU:s strategiska position behöver arbetet med att förhandla och ingå fler handelsavtal fortgå, där handelspolitiken bidrar till en hållbar utveckling i EU och i världen.

Regeringen ser positivt på ambitionen att handelspolitiken ska stödja EU:s gröna och digitala omställning, betoningen av ett förstärkt partnerskap med våra grannländer, däribland Norge, samt vikten av bättre efterlevnad av EU:s handelsavtal. Det är glädjande att EU-kommissionen vill att EU ska verka för internationella regler i syfte att fasa ut fossilbränslesubventioner.

Meddelandet innehåller en rad åtgärder och förhandlingsprocesser som kräver vidare beredning inom Regeringskansliet. Som utgångspunkt för dessa processer anför regeringen följande.

Det är viktigt att EU:s framtida handelspolitik försvarar en öppen- och regelbaserad världshandelsordning, samt att unionen bidrar till att bekämpa den växande protektionismen globalt. I det sammanhanget har Världshandelsorganisationen (WTO) en unik roll som det ligger i Sveriges strategiska intresse att värna.

Kopplingen mellan EU:s handelspolitik och infriandet av de globala målen för hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet, den gröna återhämtningen och arbetstagarnas grundläggande rättigheter bör stärkas. I kölvatten av Coronapandemin är det särskilt viktigt att EU:s handelspolitik beaktar hälso-, miljö- och fattigdomsmålen i Agenda 2030, samt utvecklingsländernas behov. Regeringen anser vidare att jämställdhetsperspektivet behöver framgå tydligare i EU:s handelspolitik. Regeringen stödjer slutligen kommissionens huvudinriktning för reformeringen av WTO och välkomnar ambitionshöjningen när det gäller att modernisera WTO-regelverket för att hantera miljö- och klimatutmaningar. För att uppnå de fördragsbundna målen med handelspolitiken och förverkliga de ambitioner som anges i meddelandet bör EU sträva efter fördjupade och långsiktiga allianser med likasinnade parter.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet redovisar sitt ställningstagande under följande rubriker:

- Övergripande om kommissionens meddelande,
- EU:s bilaterala handelsrelationer,
- Handel och hållbarhet.

Övergripande om kommissionens meddelande

Utskottet välkomnar kommissionens meddelande om en översyn av EU:s handelspolitik och delar kommissionens uppfattning att en öppen och hållbar handel är nyckeln till tillväxt, sysselsättning och välbefinnande. Utskottet kan konstatera att det sedan länge finns ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt. En fri, hållbar och rättvis handel är av både globalt och svenskt intresse. Det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan bedrivas på öppna och likvärdiga villkor. EU:s handelspolitik kan vara ett viktigt verktyg för att främja en hållbar utveckling i världen. Det är viktigt att

EU:s framtida handelspolitik försvarar en öppen- och regelbaserad världshandelsordning och efterlevnad av densamma, samt att unionen bidrar till att bekämpa den växande protektionismen globalt. Vikten av att motverka protektionism aktualiseras genom den pågående pandemin. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att tillverkning och tillgång till vaccin inte påverkas av onödiga handelshinder. En av de viktigaste målsättningarna är att öka vaccintillverkningen och upptrappade handelskonflikter motverkar ett sådant mål.

Kommissionen framhåller i meddelandet reformeringen av Världshandelsorganisationen (WTO) som en av de viktigaste åtgärderna för en framgångsrik handelspolitik. Utskottet delar kommissionens uppfattning att en modernisering av reglerna och förbättring av WTO:s funktionssätt är av yttersta vikt för att hantera konkurrenssnedvridningar och ta fram ramavtal för digital och hållbar handel. Utskottet välkomnar därför kommissionens aviserade ambitioner om en reformering av WTO. Utskottet har tidigare uttalat behovet av att modernisera WTO och att såväl Sverige som EU behöver verka aktivt för detta. Ett fungerande multilateralt handelssystem i vilket WTO är en nyckelaktör är av stor betydelse för den regelbaserade handeln och det finns ett behov av att stärka detta system.

Utskottet delar även kommissionens uppfattning att EU bör ligga i framkant vad gäller digitalisering och e-handel. För att upprätthålla konkurrenskraften är det av vikt att EU har en ledande ställning inom digital handel och på det tekniska området.

Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

EU:s bilaterala handelsrelationer

Utskottet har tidigare uttalat vikten av att EU ingår fler frihandelsavtal. EU stärker sin strategiska position genom att ingå fler frihandelsavtal där handelspolitiken bidrar till en hållbar utveckling i EU och i världen. Utskottet välkomnar därmed kommissionens ambitioner att fördjupa handelsrelationerna med grannskaps- och utvidgningsländerna samt en utökad samverkan mellan EU och Afrika.

Utskottet delar kommissionens uppfattning att uppbyggandet av en rättvis och regelbaserad relation med Kina har prioritet. Utskottet ser positivt på kommissionens avsikt att driva på för ambitiösa förhandlingar om avtal som underlättar handeln och marknadstillgången samt lika konkurrensvillkor. Utskottet delar också uppfattningen att det är av vikt att EU engagerar Kina i reformeringen av WTO. Vidare menar utskottet att Kinas användning av s.k. särskild och differentierad behandling i WTO behöver anpassas till landets utvecklingsnivå.

Utskottet delar också kommissionens uppfattning att USA:s nya regering innebär ett tillfälle till förbättrade handelsrelationer. Det innebär också ett tillfälle till samarbete för att reformera WTO och nya utsikter till ett nära

samarbete avseende den gröna och digitala omställningen. Utskottet ser positivt på att EU kommer att prioritera arbetet med att stärka sitt partnerskap med USA.

När det gäller Mercosuravtalet anser utskottet att det kommer att gynna båda regioners ekonomiska utveckling, tillväxt och sysselsättning och är av strategisk-politisk betydelse eftersom det knyter EU:s och Mercosurs länder närmare varandra. Samtidigt oroar situationen i Brasilien. Utskottet noterar att det pågår en dialog om att stärka avtalets dimension när det gäller hållbar utveckling och som tar upp genomförandet av Parisavtalet och i synnerhet avskogningen.

Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Handel och hållbarhet

Kommissionen konstaterar i meddelandet att i linje med den europeiska gröna given är kampen mot klimatförändring och miljöförstöring EU:s främsta prioritet. All EU-politik måste bidra, men framgången är beroende av att även globala partner, stora utsläppare och förorenare höjer sina ambitionsnivåer. Handelspolitiken kommer att spela en viktig understödande roll i den digitala och gröna omställningen. Utskottet delar kommissionens uppfattning och vill framhålla handelns betydelse för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet. Det bör vara en tydlig koppling mellan EU:s handelspolitik och de globala målen i Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och den gröna återhämtningen. Hållbarhetsdimensionen är en viktig utgångspunkt för nya frihandelsförhandlingar och det är utskottets uppfattning att när frihandelsavtal mellan EU och tredje part ingås ska dessa ta hänsyn till miljö och hållbarhet. Utskottet vill särskilt understryka betydelsen av en effektiv implementering av hållbarhetskapitlen. Utskottet ser positivt på åtgärder som främjar användningen och utvecklingen av standarder som understöder en resurseffektiv och giftfri cirkulär ekonomi och övrig klimatomställning i linje med EU:s gröna giv.

Utskottet delar kommissionens uppfattning att EU:s handels- och investeringsavtal ska bidra till främjandet av respekten för mänskliga rättigheter och andra rättigheter på arbetsmarknaden och att särskild prioritet ska ges till genomförandet av åtaganden inom dessa områden. Utskottet välkomnar också kommissionens uppfattning när det gäller vikten av att ytterligare öka utvecklingsländernas handelsmöjligheter för att minska fattigdom och skapa arbetstillfällen baserade på internationella värderingar och principer, t.ex. rättigheter på arbetsmarknaden och mänskliga rättigheter. Frihandelsavtal får inte leda till att de sociala, fackliga och ekonomiska rättigheterna i Sverige eller EU urholkas. Utskottet vill i sammanhanget framhålla vikten av kommissionens kommande lagstiftningsinitiativ om tillbörlig aktsamhet.

Utskottet vill vidare understryka betydelsen av att den fria handeln även är rättvis. EU måste enligt utskottets mening vara en stark röst för en rättvis

handel i världen för att på så vis främja hållbar utveckling och uppfyllandet av de globala målen för hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, skyddet av arbetstagares och konsumenters intressen och kampen mot korruption.

Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Reservationer

1. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (M, KD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Camilla Brodin (KD).

Ställningstagande

Vi delar kommissionens uppfattning att det är bra att EU ingår fler frihandelsavtal. EU stärker sin strategiska position genom att ingå fler frihandelsavtal där handelspolitiken bidrar till både tillväxt och hållbar utveckling. Vi välkomnar därmed kommissionens ambitioner att fördjupa handelsrelationerna med grannskaps- och utvidgningsländerna samt en utökad samverkan mellan EU och Afrika. Vi vill också framhålla vikten av att upprätthålla goda handelsrelationer med Storbritannien.

Vidare delar vi kommissionens uppfattning att uppbyggandet av en rättvis och regelbaserad relation med Kina har prioritet. Vi ser positivt på kommissionens avsikt att driva på för ambitiösa förhandlingar om avtal som underlättar handeln och marknadstillgången samt lika konkurrensvillkor. Vi delar också uppfattningen att det är av vikt att EU engagerar Kina i reformeringen av WTO, även om vi menar att det i efterhand går att konstatera att det var ett misstag att släppa in Kina i WTO. Kina omfamnar inte fullt ut marknadsekonomi och deras politik mot omvärlden ställer avgörande frågor om Sveriges, EU:s och hela den fria världens förhållningssätt till Peking inom en rad området varav ett är det regelbaserade handelssystemet. Den regelstyrda internationella handelsordningen är viktig att värna om. WTO är till sin konstruktion rätt organisation för att hantera de globala handelsstrukturerna, men det baseras på att medlemsländerna respekterar och följer de överenskomna riktlinjerna. Tyvärr brister denna följsamhet eftersom vissa länder, inte minst Kina, på olika sätt agerar i strid med WTO:s regelverk. Vi anser att det är angeläget med en efterlevnadskodex inom WTO.

Vi delar också kommissionens uppfattning att USA:s nya regering innebär ett tillfälle till förbättrade handelsrelationer. Det innebär också ett tillfälle till samarbete för att reformera WTO. Vi ser positivt på att EU kommer att prioritera arbetet med att stärka sitt partnerskap med USA.

När det gäller Mercosuravtalet anser vi att det kommer att gynna båda regioners ekonomiska utveckling, tillväxt och sysselsättning och är av strategisk-politisk betydelse eftersom det knyter EU:s och Mercosurs länder närmare varandra.

Med hänvisning till det anförda förordar vi att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

2. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Ställningstagande

Vi ser generellt positivt på en fri och öppen handel. Goda handelsrelationer är av stor vikt och vi ställer oss bakom att EU sluter fler frihandelsavtal som främjar tillväxt både inom och utom unionen. Samtidigt anser vi att det är viktigt att svenska intressen värnas i frihandelsavtal och att regeringen under förhandlingar aktivt tar ställning för sektorer där Sverige är ledande. Detta menar vi kan göras genom att man t.ex. försöker införa sådant som stärker svenska komparativa fördelar i avtalen.

Vi anser att en god handelsrelation med USA är av stor vikt och vi ser positivt på USA:s uttalade indikationer om transparens, deltagande och ansvarstagande i framtida förhandlingar.

Det är vår uppfattning att Kina i dag utgör det enskilt största utländska ekonomisk-politiska hotet mot Sverige och Europa. Tydligare krav måste ställas på den kinesiska regimen och restriktioner införs mot Kinas användning av strategiska verktyg, såsom uppköp, statligt uppbackade investeringar, ägande av känsliga tillgångar och ekonomisk kontroll över svenska företag. För att upprätthålla en sund konkurrens och skydda icke-kinesiska aktörer behöver åtgärder inom handelspolitiken vidtas för att möta denna snedvridna konkurrens.

Det är därtill vår uppfattning att ratificering av Mercosuravtalet bör ske skyndsamt.

Med hänvisning till det anförda förordar vi att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

3. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Ställningstagande

Jag anser att det är av stor vikt att människor och miljö sätts främst när EU ingår nya handelsavtal och när avtal ingås med utvecklingsländer måste deras intressen särskilt beaktas. Ska handel kunna genomföras på rättvisa villkor måste man låta fattiga länder få fördelar och större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik.

Vidare anser jag att handelsrelationerna med USA:s tidigare administration har varit problematiska. Jag delar uppfattningen att det med den nya administrationen kan bli ett förbättrat samarbete, men vill i detta sammanhang

framhålla att det även fortsättningsvis är viktigt att lyfta miljö, klimat och arbetsrätt i handelsrelationerna med USA.

Kinas ökade globala närvaro påverkar EU:s handelspolitik och jag anser att EU måste ställa tydligare krav på efterlevnad av mänskliga rättigheter innan ett investeringsavtal ratificeras. Jag anser att det s.k. CAI-avtalet inte bör ratificeras ännu utan det bör användas som ett verktyg för påtryckningar om social hållbarhet och rättvisa.

När det gäller Mercosur så har civilsamhällsorganisationer och sociala rörelser i de berörda länderna starkt kritiserat avtalet. De menar att avtalet kommer att leda till mer miljöförstöring parallellt med att det riskerar att öka brott mot de mänskliga rättigheterna. Avtalet riskerar även att gynna storföretag på småbrukares bekostnad. Särskilt utsatta är arbetares, kvinnors och urfolkens rättigheter. Det är av stor vikt att EU använder detta handelsavtal för att ställa krav på exempelvis Brasiliens klimatåtagande. Jag anser att EU inte ska ingå handelsavtal som riskerar att förvärra klimatkrisen och bryter mot de mänskliga rättigheterna.

Med hänvisning till det anförda förordar jag att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

4. EU:s bilaterala handelsrelationer, punkt 2 – motiveringen (L)

av Joar Forssell (L).

Ställningstagande

Jag delar kommissionens uppfattning att det är av vikt att EU ingår fler handelsavtal och att det stärker EU:s strategiska position. Samtidigt saknar jag vissa strategiska ställningstaganden kring bland annat förstärkta relationer med Taiwan. Att Kinas makt till stor del beror på landets ekonomiska ställning är uppenbart. Kinas allt aggressivare agerande mot andra länder, både inom handelsområdet och inom andra områden är ett av de främsta långsiktiga hoten mot frihet och demokrati i världen. Deras väldokumenterade brott mot mänskliga rättigheter i kombination med protektionism och användandet av ekonomiska sanktioner för att utöva påtryckning mot länder som påtalar dessa problem är exempel på detta. Ett minskat beroende av handel med Kina genom stärkta handelsrelationer med andra länder är därför av högsta prioritet. Främst på grund av handelns generella positiva effekter på ekonomisk utveckling och samhällelig progression men också för att minska Kinas relativa makt i världen, bland annat gentemot EU. I EU:s handelspolitiska strategi från 2015, Trade for all, lyftes handelsrelationerna med Taiwan fram särskilt, men detta saknas i den nya strategi som nu presenterats. Taiwan är en strategisk viktig handelspartner för Sverige och en demokrati. Arbetet för stärkta handelsrelationer och ett bilateralt investeringsavtal bör därför intensifieras.

Jag delar kommissionens uppfattning att USA:s nya regering innebär ett tillfälle till förbättrade handelsrelationer. Det innebär också ett tillfälle till

samarbete för att reformera WTO och nya utsikter till ett nära samarbete avseende den gröna och digitala omställningen. Jag ser positivt på att EU kommer att prioritera arbetet med att stärka sitt partnerskap med USA.

När det gäller Mercosur anser jag att avtalet kommer att gynna båda regioners ekonomiska utveckling, tillväxt och sysselsättning och är av strategisk-politisk betydelse eftersom det knyter EU:s och Mercosurs länder närmare varandra.

Med hänvisning till det anförda förordar jag att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

5. Handel och hållbarhet, punkt 3 – motiveringen (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Camilla Brodin (KD).

Ställningstagande

Vi delar kommissionens uppfattning att handelspolitiken kommer att spela en viktig understödjande roll i den digitala och gröna omställningen och vill framhålla handelns betydelse för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet. Det bör därmed finnas en koppling mellan EU:s handelspolitik och de globala målen i Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och den gröna återhämtningen.

Vi delar även kommissionens uppfattning att EU:s handels- och investeringsavtal ska bidra till främjandet av respekten för mänskliga rättigheter och andra rättigheter på arbetsmarknaden. Vi välkomnar också kommissionens uppfattning när det gäller vikten av att ytterligare öka utvecklingsländernas handelsmöjligheter för att minska fattigdom. Samtidigt vill vi påminna om att vi motsätter oss den europeiska pelaren för sociala rättigheter och anser inte att den hör hemma i översynen av handelspolitiken.

Med hänvisning till det anförda förordar vi att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

6. Handel och hållbarhet, punkt 3 – motiveringen (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Ställningstagande

När det gäller handel och hållbarhet vill vi anföra följande. I samband med att EU ingår fler frihandelsavtal bör EU också så långt det är möjligt vara noggrann med att det ställs krav på ländernas arbete med miljö, demokrati och jämställdhet. På det sättet kan unionen stärka både handel och demokratisering, samtidigt som biståndsarbetet kan begränsas i motsvarande grad. Vi menar också att EU bör ställa krav på att stater ska ta emot sina egna

medborgare i förekommande fall genom att det införs återtagsklausuler i handelsavtalen.

Även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken; det bör t.ex. kunna ställas samma krav på djuretik på de importerade animaliska produkterna som på de inhemskt producerade produkterna. Vi vill även framhålla betydelsen av att handelsavtal innefattar områden som företagens sociala ansvar (CSR) och miljöaspekter där prioriteringen ligger i ett minskat koldioxidläckage.

Vi ser på ett övergripande plan positivt på kommissionens ansats att miljö- och klimatfrågorna ska prioriteras i den nya handelspolitiken. Samtidigt anser vi att omfattningen av den gröna given måste ses över. Den gröna given uppgift är att verka för långsiktig omställning till uthållig och cirkulär produktion. Vi vill framhålla att EU:s arbete för att lösa miljö- och energiproblem måste bidra till bättre förutsättningar för tillväxt och ökat välbefinnande. Vi vill understryka att genomförandet av den gröna given inte får skapa onödiga administrativa kostnader för företag. Den gröna omställningen får inte ske på bekostnad av arbetstillfällen eller hämma företagets konkurrenskraft och därmed minska möjligheterna för företag att vara en viktig del i densamma. Vi vill även framhålla att vi motsätter oss den europeiska pelaren för sociala rättigheter och anser inte att den hör hemma i översynen av handelspolitiken.

Med hänvisning till det anförda förordar vi att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

7. Handel och hållbarhet, punkt 3 – motiveringen (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Ställningstagande

Jag har redan tidigare uttryckt vikten av att hänsyn tas till människor och miljö när handelsavtal ingås. Handel med omvärlden är avgörande för välbefinnande och utveckling, men EU:s handelspolitik fortsätter att utformas utifrån principer om att all handel är bra handel. Handelspolitiken bör utformas som det verktyg den kan vara, för att ställa bindande krav på miljö- och klimathänsyn, men också på arbetsvillkor, demokrati och mänskliga rättigheter. Handelspolitiken bör fokusera på samhällsvinster för alla och inte bara på vinster för storföretag.

Jag förordar en rättvis handelspolitik som sätter människor, social rättvisa, djur, klimat och miljö främst. Enligt min uppfattning måste all handel ske med stor hänsyn till miljö och klimat, för arbetstagares och ursprungsbefolkningars rättigheter och med stor transparens mot allmänheten. Kan ett land inte åta sig att t.ex. följa Parisavtalet bör inte EU teckna handelsavtal med detta land. EU måste stå upp för miljön, klimatet och demokratin. Det gäller även i de handelsavtal som EU ingår. Jag motsätter mig en handelspolitik där vinster för storföretagen går före rätten till trygga jobb, klimatet och den gemensamma välfärden. Med anledning av detta vill jag också återigen understryka att EU

måste ställa krav på exempelvis Brasilien innan Mercosuravtalet kan ingås. Skövlingen av regnskogen måste stoppas för människorna, miljön och djurens skull.

Vidare vill jag framhålla att jag förordar en rättvis handelspolitik som inte innebär försämringar för medborgarna i de länder som omfattas av handeln och där företag aldrig kan stämma stater för demokratiskt fattade politiska beslut. Det är helt orimligt att viktiga politiska beslut som påverkar vårt klimat, vår ekonomi och vår välfärd avhandlas utan demokratisk insyn och därefter inte kan påverkas.

Med hänvisning till det anförda förordar jag att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

BILAGA

Förteckning över granskade dokument

Kommissionens meddelande Översyn av handelspolitiken – En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik (COM(2021) 66).